

УДК 785.031.4(477.82-25)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-11>

Володимир КУЧЕРУК

доцент кафедри музичного мистецтва, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0001-8030-4896

Бібліографічний опис статті: Кучерук, В. (2025). Оркестри народних інструментів міста Луцька: становлення та розвиток. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 83–91, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-11>

ОРКЕСТРИ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ МІСТА ЛУЦЬКА: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

У статті йдеться про концертно-виконавську діяльність оркестрів народних інструментів міста Луцька (друга половина XX – початок XXI ст.), що активно пропагували українське мистецтво. Зокрема проаналізовано історичні етапи розвитку оркестрів народних інструментів міських навчальних закладів та міського Палацу культури, охарактеризовано концертний репертуар, музичний інструментарій та творчі досягнення окремих оркестрових колективів.

Мета статті – вивчення процесу формування й становлення оркестрового виконавства зазначеного періоду у Луцьку, об'єктивна характеристика концертно-виконавської діяльності оркестрів народних інструментів на основі вивчення та аналізу концертних програм оркестрових колективів, афіш, інтерв'ювання, публікацій у пресі.

Наукова новизна. У статті здійснено комплексне дослідження діяльності оркестрів народних інструментів всіх ланок музичної освіти та Палацу культури міста. Вперше систематизовано історичні етапи становлення та розвитку оркестрів народних інструментів міста Луцька, їх концертно-виконавську діяльність та роль у музичному житті України.

У **висновку** здійснено підсумок результатів дослідження діяльності оркестрів народних інструментів всіх ланок музичної освіти Луцька та міського Палацу культури.

Ключові слова: оркестрове мистецтво, оркестр народних інструментів, музичний інструментарій, репертуар, оркестрові кобзи, струнно-смичкова група.

Volodymyr KUCHERUK

Associate Professor, Department of Musical Arts, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Avenue, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0001-8030-4896

To cite this article: Kucheruk, V. (2025). Orchestry narodnykh instrumentiv mista Lutska: stanovlennia ta rozvytok [Orchestras of folk instruments in Lutsk: formation and development]. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 83–91, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-11>

ORCHESTRAS OF FOLK INSTRUMENTS IN LUTSK: FORMATION AND DEVELOPMENT

The article examines the concert and performance activities of folk instrument orchestras in the city of Lutsk (second half of the 20th – early 21st centuries), which actively promoted Ukrainian art. In particular, it analyzes the historical stages of development of folk instrument orchestras in city educational institutions and the City Palace of Culture, characterizes their concert repertoire, musical instruments, and the creative achievements of individual orchestral ensembles.

Purpose of the article. To study the process of formation and establishment of orchestral performance in Lutsk during the specified period, and to provide an objective description of the concert and performance activities of folk instrument orchestras based on the study and analysis of orchestral concert programs, posters, interviews, and press publications.

Scientific novelty. The article presents a comprehensive study of the activities of folk instrument orchestras across all levels of music education and the City Palace of Culture. For the first time, the historical stages of the formation and development of Lutsk folk instrument orchestras, their concert and performance activities, and their role in the musical life of Ukraine have been systematized.

Conclusion. *The study summarizes the results of research on the activities of folk instrument orchestras at all levels of Lutsk music education and the City Palace of Culture.*

Key words: *orchestral art, folk instrument orchestra, musical instruments, repertoire, orchestral kobzas, bowed string family of instruments.*

Актуальність проблеми. Актуальність дослідження полягає в поглибленому вивченні музичної культури Волині як окремого регіону шляхом аналізу й осмислення тих чи інших подій для відтворення об'єктивної картини розвитку мистецького життя України загалом і Волині зокрема. Музична культура Волині, зокрема діяльність оркестрів народних інструментів міста Луцька, недостатньо вивчена, хоча є деякі публікації загального характеру.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Упродовж XX–XXI століття вітчизняні науковці досліджують оркестри народних інструментів в Україні: інструментарій колективів (Є. Бобровников, В. Гуцал, Л. Черкаський, С. Марцинковський та ін.), методику роботи з оркестром (О. Трофимчук, В. Воєводін, В. Комаренко, Є. Юцевич, Л. Пасічник), репертуар (Л. Дразниця, Є. Роговська, В. Рутецький та ін.).

Грунтовно оркестрове мистецтво Волині та міста Луцька досліджувалося Н. Кучерук – «Активізація домрово-оркестрового виконавства на теренах Волині у 2-й половині XX ст.», В. Кучеруком – «Становлення та розвиток аматорського інструментального виконавства Волині (ансамблі та оркестри народних інструментів) у 2-й половині XX ст.» та «Деякі питання творчого шляху оркестру народних інструментів ВНУ імені Лесі Українки», В. Денисюком – «Зачаровані мистецтвом» і «Одержимі творчістю».

Виклад основного матеріалу. Оркестри народних інструментів міста Луцька є у музичних школах, Палаці учнівської молоді, Палаці культури міста Луцька, в педагогічному, культурно-освітньому та музичному училищах (до об'єднання), університеті імені Лесі Українки. Ці колективи доносять до громадськості міста й області кращі зразки народно-оркестрового мистецтва, відроджують та розвивають народно-інструментальні традиції та є важливими для розвитку музичної культури України.

«Луцька дитяча музична школа №1 імені Фридерика Шопена». У 1963 році оркестр народних інструментів очолила О. Васильєва. Згодом, понад 20 років, колективом

керував Р. Скіра. Далі: І. Заколябін, Л. Зуєнко (2001–2002), С. Міклоші (2002–2011), О. Пелюх (2011–2013), О. Скалюк (2013–2024) (Lutsk Music School No. 1, 2009, с. 4).

У репертуарі оркестру різних часів були такі твори, як: «Вітчизні» (С. Козак, А. Малишко), «Українська рапсодія» І. Левицького, «Увертюра» до опери «Наталка_Полтавка» М. Лисенка, «Вальс» Л. Ревуцького, українська народна пісня в обробці В. Миронича «Їхав козак містом», «Сюїта на теми українських народних пісень» В. Лапченка. А також низка творів в аранжуванні О. Скалюк – «Коломийка» в обробці М. Корчинського, «Концерт для скрипки з оркестром а-moll» Ж. Б. Акколаї, «Коломийка» О. Саратського, «Коллаж на теми танго А. Пяццоллі», Сюїта «Шерлок» Д. Арнольда та М. Прайса, колядка «Тешуть теслі» та інші.

Протягом тривалого часу основою оркестру була струнно-щипкова (домрово-балалаєчна) група, цимбали та група оркестрових баянів. Дерев'яні духові інструменти застосовувалися епізодично. На початку 1990-х років балалайки були вилучені тодішнім керівником І. Заколябіним, а за час керівництва оркестром С. Міклоші було введено струнно-смичкову групу. На жаль, з 2010 року зі зміною керівництва школи, струнно-смичкова група була вилучена. У 2011 році колектив очолила Ольга Пелюх. В цей період до оркестрового складу додано групу духових інструментів, а саме – «сім'ю» сопілок. Впродовж 11 років оркестром керувала О. Скалюк. Оркестровий склад в ті роки мав такий інструментарій: домри-прими І-ші – 6, домри-прими II-і – 5–6, альтів – 3, тенорів – 3, домра-бас – 4, бандур – 6–8, кілька баянів. Були задіяні, також різні ударні інструменти та фортепіано (епізодично). Оркестр – лауреат всеукраїнських та міжнародних мистецьких конкурсів: І місце в міжнародному конкурсі «InterSvitiaz accomuzic 2017» та Гран-прі («InterSvitiaz accomuzic 2020, 2021» (Луцьк); І місце у всеукраїнському конкурсі «Волинська гуковиця» (Луцьк, 2017); 1 місце у міжнародному конкурсі «Perpetuum Mobile»

(Дрогобич, 2017, 2019) та II місце у тому ж конкурсі 2024 року; Гран Прі у міжнародному фестивалі-конкурсі «Імперія мистецтв» (Дніпро, 2021); I місце у міжнародному двотуровому конкурсі «Музичний дивоцвіт» (Кривий Ріг, 2024); II місце у міжнародному конкурсі виконавців на народних інструментах «Art Dominanta» (Харків, 2024).

З вересня 2024 року оркестр припинив свою роботу.

«Луцька музична школа №2».

У 1979 році оркестр народних інструментів організувала й очолила Л. Миронюк. Основа колективу – струнно-щипкова група (сімейство чотириструнних домр, бандури, гітари) та група баянів. У 1984–1985 роках колектив очолював В. Горчинський, а з 1985 по 2023 рік незмінним керівником оркестру була О. Танечник. В цей час склад оркестру доповнено цимбалами та гітарами. З 2023 року оркестр очолює М. Данилова.

В репертуарі колективу обробки народних пісень і танцювальних мелодій, твори сучасних композиторів в аранжуванні керівників оркестру такі як: «Варіації на дві українські теми» К. Новицького, «Концертна п'єса» та «Українське скерцо» К. Мяскова, «Думка» і «Шумка» В. Гуцала, «Ой, летіли дикі гуси» (варіації для скрипки з оркестром) І. Поклада та ін. (Луцька музична школа №1. Луцьк, 2009).

«Луцька музична школа №3» У 2001 році оркестр народних інструментів організовано заслуженим працівником культури України О. Мізюком. Оркестровий інструментарій складався з домр-прим, гітар, віолончелей, бандур, цимбалів, баянів, ударних інструментів, контрабаса. А згодом долучили бас-гітару і було придбано повне сімейство кобзової групи.

З 2023 року колектив очолила Н. Завальна. Нині оркестр складається зі струнно-щипкової групи (домри, бандури), цимбал, ударних, частково струнно-смичкової групи (скрипки, віолончелі, контрабас) та групи баянів.

У репертуарі оркестру такі твори, як «Козача» М. Різоля та «Весняна фантазія» Г. Менкуш в аранжуванні О. Мізюка, «Поема» А. Бідняка, «Полька для цимбал» Д. Попійчука, «Фантазія на українські теми» І. Міського, Вальс-мюзет «Байдужість» Е. Мурена-Дж. Коломбо, «Концертна полька» Е. Балого, «Святковий марш» В. Гуцала та ін. У 2017 році колектив отримав

2-е місце у міжнародному конкурсі баяністів-акордеоністів «InterSvitiaz accomuzic 2017» в номінації оркестри (Луцька музична школа №3 : офіційний сайт, 2001).

«Палац учнівської молоді Луцької міської ради». Варто згадати ще про один оркестровий колектив – зразковий художній колектив оркестр народних інструментів «Дивограй», створений у 1988 році А. Антоновою. З 1990 року оркестр очолив Відмінник освіти України С. Нікітін. Склад оркестру: скрипки, сопілки, бандури, домри, баяни, ритм- та бас-гітари, ударні інструменти. В репертуарі колективу твори відомих композиторів, та твори в аранжуванні керівника оркестру: «Козача» В. Капустяна, «Волинська фантазія» В. Позняка, «Концертна хора» В. Раду, «Концертна полька» В. Попадюка, «Легенда Карпат», «Забуття» А. Пяццолли та інші. Оркестр є неодноразовим переможцем різноманітних конкурсів: «Калинова сопілка» (1 місце, Ковель, 2013), «Подільський зорепад» (1 місце, Вінниця, 2015), «Смарагдові витоки» (1 місце, Мукачеве, 2019) та ін. (ПУМ : офіційний сайт, 2019).

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. У 1957 році з відкриттям відділення «Музичне виховання» Луцького педагогічного училища створено оркестр народних інструментів з числа студентів та викладачів навчального закладу. Зі слів багаторічної учасниці цього колективу А. Рогозінської керівниками оркестру були: А. Ващенко, В. Шахов, М. Штець, В. Глотов, Й. Штець, В. Кучко, В. Рокош. Оркестровий склад – струнно-щипкова група (домри прими, альти, тенори, контрабаси), баяни та гітари. Деякий час в оркестрі використовувалися балайки. Оркестром виконувалися твори: «Угорський танок» Й. Брамса, «Чардаш» В. Монті (соло на домрі В. Кучко), «Жарт» Й. С. Баха, I частина Концерту для фортепіано з оркестром Й. Гайдна, «Сонце низенько», «Чорнії брови» (слова К. Думитрашка), «Коханий» І. Поклада на слова І. Бараха, «Осіньне золото» І. Шамо на слова Дм. Луценка та ін. В середині 1990-х років оркестр народних інструментів припинив свою діяльність. На його основі створено інструментальний ансамбль викладачів під керівництвом В. Кучка.

У 2014 р. відбулося відродження оркестру в новому складі. До ансамблю баяністів/

акордеоністів Луцького педагогічного коледжу під керівництвом В. Рокоша було залучено струнно-щипкові народні інструменти (домра, прима, альт, тенор; бандури; гітари), струнно-смичкові інструменти (скрипка, контрабас), духові народні інструменти (сопілка, ребро (най)). Перший твір, який було виконано у новому складі – «Ватра» В. Матвійчука. Згодом у репертуарі з'явилися й інші твори: «Дрібничка» («Fiddle-Fiddle») Л. Андерсона, «Українська фантазія» та «Фантазія на гуцульські народні теми» В. Попадюка, «Віртуоз-мікс» В. Корнєва-О. Корчового, «Українські награвання» В. Сидоренка та ін. (КЗ вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» ВОР : офіційний сайт, 2014).

«Культурно-освітнє училище». На основі технікуму підготовки культосвітніх працівників, що відкрився 1952 року в місті Ківерці, було створено оркестр народних інструментів. Першими керівниками музичного колективу були А. Корзун та В. Корбут. Інструментальний склад: сімейство чотириструнних домр (прими, альти, тенори, баси, контрабаси) та баяни. (Денисюк, 2004, с. 4). У 1963 році училище переводять до Луцька.

У 1964 році оркестр народних інструментів очолив Й. Штець. На час служби в радянській армії (1965-1968) його заміняє брат – М. Штець. З 1968 року Йозеф Шандрович був незмінним керівником колективу. На той час в училищі було вже кілька комплектів домрового оркестру. Згодом, на початку 1980-х років, закуплено сімейство концертних оркестрових кобз. Доповнювався склад оркестру баянами, бандурами, цимбалами, сопілками, флейтою.

У репертуарі колективу були такі твори, як: Увертюра до опери «Заграва» А. Кос-Анатольського, Вступ до опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, Арія Андрія з тієї ж опери (соліст – народний артист України В. Чепелюк), Менует Л. Боккеріні, цикл італійських пісень у виконанні В. Чепелюка.

Оркестр народних інструментів – лауреат Всесоюзного фестивалю мистецтв.

У 1997 році відбулася реорганізація двох закладів культури міста Луцька – злиття музичного та культурно-освітнього училищ в одне училище культури і мистецтв. Згідно цього основним оркестром народних інструментів залишився оркестр музичного училища.

«Волинський фаховий коледж культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського».

З часу створення Луцького музичного училища і відділу народних інструментів у 1959 році почав працювати оркестр народних інструментів. Першим керівником цього колективу був домрист А. Дорофєєв (1959–1962), згодом А. Бідняк (1962–1964), Л. Горбатенко (1964–1966), Л. Арштейн (1973–1975). А. Шевченко очолював оркестр у 1966–1973 та 1975–1996 роках, а далі тандем В. Громадський та Л. Зуєнко (1996–2011). Саме в цей час оркестр поповнився українськими інструментами – сопілками, кобзами, ребром, зозулями, а колектив отримав нову назву – оркестр українських народних інструментів (Денисюк, с. 131). З 2011 року оркестр народних інструментів очолює С. Міклоші.

Репертуарна палітра колективу різнопланова: це і класика, і твори сучасних композиторів, і обробки народних пісень. Окремою концертною репертуару стали увертюри й фрагменти з опер «Тарас Бульба» М. Лисенка, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «Севільський цирульник» Дж. Россіні, «Травіата» Дж. Верді; угорські танці Й. Брамса і вальси Й. Штрауса; інструментальні п'єси С. Людкевича, А. Кос-Анатольського, сучасні твори українських композиторів (А. Гайденка, В. Дмитренка, О. Трофимовича). Колектив є багаторазовим переможцем всеукраїнських та міжнародних конкурсів: лауреат І-ї премії міжнародного конкурсу баяністів-акордеоністів «InterSvitiaz accomuzic 2024», м. Луцьк; лауреат І-ї премії міжнародного двотурового фестивалю-конкурсу музикантів-виконавців «Музичний Дивоцвіт», 2025, Кривий Ріг (Волинський фаховий коледж культури і мистецтв : офіційний сайт, 2024).

«Волинський національний університет імені Лесі Українки».

Значної уваги заслуговує оркестрове мистецтво Волинського національного університету імені Лесі Українки. Перші кроки були зроблені у 1950–1960 роках завдяки роботі методичної комісії музики і співів (згодом кафедра музики і співів) (Стефанишин, 2004, с. 13).

Яскраву сторінку в музичне життя Волині, зокрема оркестрове виконавство, вписав Г. Сиротинський, випускник Одеської консерваторії. Він був першим викладачем на Волині

по класу домри: навчав учнів музичної школи та студентів педагогічного інституту в Луцьку. Але Гліб Павлович не обмежувався викладацькою роботою, захоплення оркестровою музикою й прагнення популяризувати її на Волині спонукали його до створення оркестру. Оркестр під керівництвом Г. Сиротинського став активним учасником культурно-мистецького життя краю, переможцем обласних і республіканських оглядів художньої самодіяльності, пропагандистом української й зарубіжної оркестрової музики. В репертуарі колективу були танці, марші, варіації на народні теми. Місцеві солісти-вокалісти у супроводі оркестру виконували пісні та романси. Так, на одному з обласних оглядів (1953) домровий оркестр Луцького педінституту виконав музичні твори «Реве та стогне Дніпр широкий», білоруський народний танок «Янка», грузинську народну пісню «Суліко». Як зазначило журі, це один з кращих колективів області на той час (State Archive of Volyn Region, 2022). На жаль, із закриттям цієї кафедри робота оркестрового колективу припинилася (Кучерук, 2021, с. 289–292).

У 1985 році творче життя оркестру народних інструментів було відновлено, в зв'язку з відкриттям спеціальності «Початкове навчання та музика» (1983). Вже більше сорока років оркестр народних інструментів Волинського національного університету імені Лесі Українки (раніше Луцького педагогічного інституту імені Лесі Українки) є яскравою концертною одиницею та навчальною лабораторією для підготовки диригентів – керівників аматорських музичних колективів.

На початку 1985 року на основі оркестрової групи хору «Розмай» було створено оркестр народних інструментів «Джерела». Учасниками колективу були, в основному, студенти педагогічного та історичного факультетів з початковою музичною освітою та кілька викладачів факультету. Оркестровий колектив очолив випускник Львівської державної консерваторії імені М. В. Лисенка старший викладач кафедри методики і педагогіки початкового навчання (згодом доцент, завідувач кафедри музичних інструментів Університету) В. Кучерук.

Презентація нового колективу відбулася 7 травня 1985 р. «Концертною п'єсою на українські теми» В. Кучерука. Відтоді оркестровий колектив є постійним учасником багатьох

концертів, що відбувалися у навчальному закладі та місті. Концертний репертуар оркестру поповнювався творами вітчизняної класики, обробками народних пісень й танцювальних мелодій, в основному, в аранжуванні В. Кучерука. Впродовж всіх років свого існування музичний інструментарій оркестру складався зі струнно-смичкової групи, струннопіщової (бандури, домри тенорові), цимбал, баянів, дерев'яних духових (сопілки, кларнет).

У 1989 році оркестру народних інструментів Президією Укрпрофради присвоєно почесне звання «Народний самодіяльний колектив».

З 1995 року виконавсько-технічні можливості колективу зросли, так як оркестр поповнився студентами зі спеціальною середньою музичною освітою. Оркестром виконувалися такі твори, як «Запорізька похідна» Є. Адамцевича в обробці В. Гуцала, «Щедрик» М. Леонтовича у сучасному аранжуванні В. Кучерука, «Молдавські наспіви» в обр. А. Кухтюка, «Фантазія на українські народні теми для цимбал» В. Попадюка, І-ша частина концерту для бандури з оркестром №4 («Трипільський») Ю. Олійника, «Козобас» В. Гуцала, «Лаврівська полька» (обр. В. Кучерука), «Українські жартівливі наспіви» В. Попадюка, «Чумацькі мандри» О. Степанова та інші (Кучерук, 2025, с. 214–217).

З нагоди 15-річчя створення оркестру і його творчої діяльності у травні 2000 року колектив звітував великою концертною програмою перед глядацькою аудиторією у ВДУ імені Лесі Українки. Наступного року на основі оркестру ВДУ під керівництвом В. Кучерука було сформовано зведений міський оркестр народних інструментів для участі у святкуванні 10-ї річниці незалежності України.

У 1996 році творчі колективи ВДУ – оркестр народних інструментів «Джерела», капела бандуристів «Диво-струни» і танцювальний колектив «Кладочка» започаткували мистецьку презентацію «Різдвяні вечори інституту мистецтв», що довгий час були духовною окрасою передріздвяного часу в навчальному закладі. Зі сцени лунали світові різдвяні мелодії, українські колядки.

Вагомою подією в житті оркестру стала поїздка на XII-й міжнародний гуцульський фестиваль (м. Косів) у 2002 році, де колектив змагався з багатьма віртуозними ансамблями та

оркестрами Прикарпаття, Закарпаття та прилеглого закордоння. Оркестр став лауреатом фестивалю і отримав нагороду та схвальні відгуки від корифея оркестрового мистецтва – народного артиста України, керівника і головного диригента Національного академічного оркестру народних інструментів України В. Гуцала.

У 2010–2022 рр. керівником колективу була старший викладач кафедри музичних інструментів З. Дзяман. Оркестр виконував: «Свято в Карпатах» М. Тимофієва, «Сачідао» С. Цінцадзе, «Замок Любарта» й «Веснянка» В. Дмитренка, «Веселий кабальєро» П. Фроссіні й ін. У цей період оркестр успішно брав участь у низці всеукраїнських та міжнародних конкурсів.

З 2023 року оркестр народних інструментів очолив доцент кафедри музичного мистецтва В. Кучерук.

Оркестр активно співпрацює з солістами міста Луцька: народним артистом України В. Чепелюком, заслуженою артисткою України З. Комарук, заслуженими артистами України О. Гонтарем й А. Зарицьким, С. Бенем та іншими, а також забезпечує практичну роботу й підготовку здобувачів вищої освіти до підсумкової державної атестації.

Потрібно зазначити, що впродовж всього періоду роботи з оркестром керівники колективу поповнювали репертуар як оригінальними творами, так і аранжуваннями В. Кучерука, а саме: «Мелодія» М. Скорика, «Сопілочка» О. Зозулі на слова К. Перелісної, «Байда. Концертна п'єса для бандури та фортепіано» К. Мяскова; українськими і польськими колядками та різдвяними мелодіями – «Дві українські колядки», «Во Вифлеємі», «Що то за предиво», «Ангели в небі», «Vesola novine bracia sluchajcie», «White Christmas («Біле Різдво»); творами естрадного напрямку – «Gabriel's Oboe» Е. Морріконе, «Місячна серенада» Г. Міллера, «Будьте добрі» Дж. Гершвіна, «San Reuge» Р. Гальяно й ін.

Вагомими досягненнями роботи керівників оркестру є низка публікацій навчально-методичних праць, а саме: навчально-методичні посібники з грифом МОН Кучерук В. Ф. «Народний музичний інструментарій» (1997) та Кучерук В. Ф. «Грає оркестр українських народних інструментів» (2005); навчальний посібник з грифом МОН Кучерук В. Ф. (у співавторстві з Кучерук Н. П. та Олексюк О. М.)

«Оркестровий клас» (2010), відзначений Сертифікатом учасника Презентації нової наукової і методичної літератури з проблем педагогічної і мистецької освіти Національної академії педагогічних наук України; навчальний посібник Кучерук В. Ф. (у співавторстві з Кучерук Н. П. та Шиманським П. Й.) «Методика і практиcum роботи з колективом» (2018); репертуарний збірник Кучерук В. Ф. «Різдвяні мелодії» (2022); хрестоматії Дзяман З. В. «Оркестровий клас» (2017), Кучерук В. Ф. «Педагогічна та організаційна майстерність. Методика і практиcum роботи з аматорським музичним колективом (диригування оркестром народних інструментів)» (2023) й ін.

З кожним роком удосконалювалась художня майстерність митців, і це дало змогу оркестру народних інструментів ВНУ імені Лесі Українки стати одним з кращих оркестрових колективів України. Підтвердженням цього є успіхи оркестрового колективу у мистецьких фестивалях та конкурсах: дипломант республіканських студентських літературно-фольклорних свят «Лесина пісня» (Луцьк, 1988, 1989, 1991) та обласних оглядів-конкурсів народно-інструментальної творчості «Калинова сопілка» (Ковель, 1999, 2000); лауреат XII-го міжнародного гуцульського фестивалю (Косів, 2002); лауреат (1 місце) III-го Всеукраїнського конкурсу виконавців на сопілці та цимбалах «Волинська гуковиця» (Луцьк, 2013); лауреат (2 місце) VIII-го міжнародного конкурсу баяністів-акордеоністів «InterSvitiaz accomusic» (Луцьк, 2016); лауреат (1 місце) III-го Всеукраїнського відкритого фестивалю-конкурсу виконавців на народних інструментах «Мереживо» пам'яті заслуженого діяча мистецтв України Олександра Степанова (Рівне, 2017); лауреат (1 місце) міжнародного музичного конкурсу «BRAVO» (Туреччина, 2021); лауреат (1 місце) міжнародного двотурового конкурсу VIANOCNA ROZPRAVKA («Різдвяна казка», 2024. Кошіце, Словаччина); лауреат (Гран-прі) III-го міжнародного багатожанрового двотурового конкурсу мистецтв ZIMNI POHADKA («Зимова казка», 2025. Прага, Чеська республіка).

«Палац культури міста Луцька». Варто відзначити ще один оркестр народних інструментів міста Луцька, а саме – оркестр народних інструментів «Волинянка», що створювався у 1964 році для синтезу хореографії та музики,

тобто – для супроводу танцювального колективу з однойменною назвою. Згодом учасники оркестру – професійні виконавці, підготували самостійні концертні програми. Колектив відразу став постійним учасником багатьох концертів як в Луцьку, так і за його межами, представляючи таланти мистецької Волині. Першим керівником «Волинянки» був викладач музичного училища Т. Рівець (нині народний артист України). У 1980 році оркестру «Волинянка» присвоєно звання «народний аматорський». Наступні чотири роки колектив очолював викладач педагогічного училища А. Вихованець, що сприяло творчому зростанню оркестру та пропагуванню українського мистецтва.

З 1986 року колектив очолив випускник Львівської консерваторії ім. М. В. Лисенка А. Кухтюк, який за досить короткий час оновив оркестровий репертуар. Попередньо оркестровий інструментарій складався зі струнно-смичкових, мідних та дерев'яних духових, баяна, цимбалів, ударних, то тепер в оркестрі з'явилися старовинні інструменти: сопілка, волинка, бугай, козобас та ін. За високопрофесійну роботу по виконанню як самостійного музичного репертуару, так і мистецького супроводу хореографічних постановок, оркестр відзначено у 1988 році Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (Денисюк, 1997).

Згодом оркестр очолювали заслужений працівник культури України О. Мізюк (1994–2001) та лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів О. П'ятчук (2001–2005). В цей період відбулися зміни у складі оркестру – було вилучено групу мідних духових інструментів. Керівником оркестру «Волинянка» О. Мізюком була зроблена низка аранжувань українських народних пісень «Човен хитається», «Ой, при лужку, при лужку», «В'язанка з українських народних пісень» та ін. для солістів вокалістів В. Чепелюка та Г. Овсійчук.

З 2005 року й до теперішнього часу оркестр очолює талановитий музикант заслужений діяч мистецтв України, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри музичного мистецтва ВНУ імені Лесі Українки В. Охманюк, який суттєво оновив музичний репертуар та музичний інструментарій. Для колективу було придбано бугай, два концертні італійські баяни, контрабас, скрипку «Ямаха», комплект

сопілок, два комплекти автентичних концертних костюмів.

Концертний репертуар оркестру дуже великий і різноманітний. Нині у репертуарі колективу є українські народні пісні «Чорнії брови», «Ой при лужку», «Дударики», «Куделиця» та інструментальні твори «Фантазія на українські народні теми В. Попадюка, «Хора стакато» О. Диніку, «Дощик» в обробці М. Різоля й ін. З оркестром співпрацювали і співпрацюють солісти: народний артист України В. Чепелюк, заслужений працівник культури України Л. Савельєва, О. Гаркава, Ю. Воскобойник, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів сопілкарів Ю. Фокшей, Г. Конах, О. Голощук, У. Томчук й ін.

В оркестру багата концертна та фестивальна біографія як в Україні, так і за її межами: Польща (1968, 1970, 1971, 1974, 1985, 1986, 1993, 1994, 1995, 2001, 2007, 2009, 2013, 2016, 2017, 2022, 2023), Угорщина (1971), Югославія (1972, 1986, 1988), Молдавія (1974), Греція (1976, 2000, 2002), Туреччина (1976, 2004), Мальта, Туніс, Лівія (1976 р.), Німеччина (1977, 1980, 1996, 1997, 2005, 2012, 2015, 2016), Чехія (1984, 2020), Австрія (1991), Словаччина (1994), Франція (1995, 1997, 2006, 2008, 2017, 2024), Словенія (1998), Швеція (1998), Ізраїль (1999), Португалія (1999, 2004, 2010, 2012, 2025), Греція (1976, 2000, 2002), Єгипет (2001), Англія (2002, 2004). Швейцарія (2006), Китай (2007), Іспанія (2025).

З огляду на трагічні події в Україні, а саме – на розв'язану війну російської федерації проти України, колектив «Волинянки» бере активну участь у патріотично-концертних заходах.

На основі концертного репертуару керівником оркестру «Волинянка» В. Охманюком опубліковано навчальний посібник «Оркестровий клас» (Ч. 1) та хрестоматію «Оркестровий клас» (Ч. 2). А також, розроблено та впроваджено історичну фото-відео ретроспективу творчої діяльності колективу від 1964 по 2020-і роки на сторінці Facebook (Народний оркестр народних інструментів «Волинянка»: офіційний сайт, 2025).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, народне оркестрове мистецтво міста Луцька розпочало свою історію розвитку у 1950–1960-х роках. Основою оркестрів народних інструментів навчальних закладів початкової

та середньої спеціальної музичної освіти були струнно-щипкова група (домрово-балалаєчна) та група язичкових інструментів – оркестрових баянів. Згодом, у 1990-х роках балалайки поступово були вилучені зі складів оркестрів і доповнені національними українськими музичними інструментами (бандурами, цимбалами, групою оркестрових сопілок, групою кобз та ін.). Оркестри народних інструментів ВНУ імені Лесі Українки та Палацу культури свої інструментальні склади суттєво не змінювали.

Репертуар колективів переважно складався з обробок народних мелодій і пісень, а також творів композиторів класиків, творів українських та місцевих авторів та сучасних естрадних творів зарубіжних композиторів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні історії становлення та розвитку оркестрів народних інструментів Волинської області та їх внесок у формування культурної спадщини та музичного мистецтва України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Денисюк В. Т. Зачаровані мистецтвом: історико-краєзнавчий нарис. Луцьк: Ініціал-Надстир'я, 1997. 160 с.
2. Денисюк В. Т. Одержимі творчістю: Луцьк: Волин. обл. друк., 2004. 228 с.
3. Волинський фаховий коледж культури і мистецтв : офіційний сайт. Циклова комісія Народних інструментів.
1. URL: <https://www.vfkkim.com.ua/structure/departments/Central-Committee-of-folk-instruments> (дата звернення 23.08.2025).
4. Народний оркестр народних інструментів «Волинянка»: веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com/groups/573598459661628/> (дата звернення 29.08.2025 р.).
2. Народний аматорський оркестр народних інструментів «Волинянка»: веб-сайт. URL: https://culture.lutsk.ua/collectives/orkestr_narodnih_instrumentiv_volinyanka (дата звернення 04.09.2025 р.).
5. Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради: офіційний сайт. Творчі колективи. URL: <https://lpc.in.ua/ansambl-orkestr-baianistiv-akordeon/> (дата звернення 15.08.2025 р.).
6. Кучерук В. Ф. Деякі питання творчого шляху оркестру народних інструментів ВНУ імені Лесі Українки. *Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (с. Світязь Шацького району Волинської області, 23–25 травня 2025 року). Волинський національний університет імені Лесі Українки. Львів – Торунь, 2025. С. 214–217.
7. Кучерук В. Становлення та розвиток аматорського інструментального виконавства Волині (ансамблі та оркестри народних інструментів) у 2-й половині ХХ ст. Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. Луцьк., 2021. С. 289–292.
8. Луцька музична школа №1. Луцьк : БАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. 16 с.
9. Луцька музична школа №2 : офіційний сайт. Оркестр народних інструментів. URL: <https://muzshkola2-lutsk.oits.pro/kolektyvy/orkestr-narodnykh-instrumentiv/> (дата звернення 26.08.2025)
10. Луцька музична школа №3 : офіційний сайт. Оркестр народних інструментів. URL: <https://muzschool3-lutsk.oits.pro/kolektyvy/orkestr-narodnykh-instrumentiv/> (дата звернення 20.09.2025 р.).
11. ПУМ : офіційний сайт. Колективи. Зразковий оркестр народних інструментів «Дивограй». URL: <https://www.pum-lutsk.org/?cat=458> (дата звернення 05.09.2025 р.).
12. Стефанишин М. Життя в полоні музики й пісень. Луцьк: ВМА «Терен», 2004. 104 с.
13. Державний архів Волинської області. Р-592 оп. 1 сп. 10 сп.13 (дата звернення 30.07.2025 р.).

REFERENCES:

1. Denysiuk, V. T. (1997). Zacharovani mystetstvom: istoryko-kraeyeznavchyy narys. Luts'k: Initsial-Nadstyr'ya [Enchanted by art: historical and local history essay]. Lutsk: Initial-Nadstyrya. 160 p. [in Ukrainian].
2. Denysiuk, V. T. (2004). Oderzhymy tvorchistyu [Possessed by Creativity]. Lutsk: Volyn Regional Printing House. 228 p. [in Ukrainian].
3. Volyns'kyu fakhovyy koledzh kul'tury i mystetstv: ofitsiynny sayt. Tsyklova komisiya Narodnykh instrumentiv [Professional College of Culture and Arts: Official Website. Sectional Committee of Folk Instruments]. URL: <https://www.vfkkim.com.ua/structure/departments/Central-Committee-of-folk-instruments> (date of application 23.08.2025) [in Ukrainian].

4. Narodnyy orkestr narodnykh instrumentiv «Volynianka»: veb-sayt [Folk Orchestra of Folk Instruments «Volynianka»: Website]. URL: <https://www.facebook.com/groups/573598459661628/> (date of application 29.08.2025) [in Ukrainian].
5. Narodnyy amators'kyi orkestr narodnykh instrumentiv «Volynianka»: veb-sayt [Folk Amateur Orchestra of Folk Instruments «Volynianka»: Website]. URL: https://culture.lutsk.ua/collectives/orkestr_narodnih_instrumentiv_volinyanka (date of application 04.09.2025) [in Ukrainian].
6. Komunal'nyy zaklad vyshchoyi osvity «Luts'kyi pedahohichnyi koledzh» Volyns'koyi oblasnoyi rady: ofitsiyny sayt [Tvorchy kolektyvy Municipal Institution of Higher Education «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council: Official Website. Creative Ensembles]. URL: <https://lpc.in.ua/ansambl-orkestr-baianistiv-akordeon/> (date of application 15.08.2025) [in Ukrainian].
7. Kucheruk, V. F. (2025). Deyaki pytannya tvorchoho shlyakhu orkestru narodnykh instrumentiv VNU imeni Lesi Ukrayinky [Some Issues of the Creative Path of the Folk Instrument Orchestra of Lesya Ukrainka Volyn National University]. In Current Problems of the Development of Ukrainian and Foreign Art: Cultural, Art Criticism, and Pedagogical Aspects: Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference (Svitiaz village, Shatsk District, Volyn Region, May 23–25, Lviv–Torun, 214–217 [in Ukrainian].
8. Kucheruk, V. (2021) Stanovlennya ta rozvytok amators'koho instrumental'noho vykonavstva Volyni (ansambli ta orkestry narodnykh instrumentiv) u 2-y polovyni 20 st. [Formation and Development of Amateur Instrumental Performance in Volyn (Ensembles and Folk Instrument Orchestras) in the Second Half of the 20th Century] In National Education in Strategies of Socio-Cultural Choice: Theory, Methodology, Practice: Proceedings of the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference with International Participation. Lutsk, 289–292 [in Ukrainian].
9. Luts'ka muzychna shkola №1 (2009). [Lutsk Music School No. 1] Lutsk: Volyn Regional Printing House JSC, 16 p. [in Ukrainian].
9. Luts'ka muzychna shkola №2: ofitsiyny sayt. Orkestr narodnykh instrumentiv [Lutsk Music School No. 2: Official Website. Folk Instrument Orchestra]. URL: <https://muzshkola2-lutsk.oits.pro/kolektyvy/orkestr-narodnykh-instrumentiv/> (date of application 26.08.2025) [in Ukrainian].
10. Luts'ka muzychna shkola №3: ofitsiyny sayt. Orkestr narodnykh instrumentiv [Lutsk Music School No. 3: Official Website. Folk Instrument Orchestra]. URL: <https://muzschool3-lutsk.oits.pro/kolektyvy/orkestr-narodnykh-instrumentiv/> (date of application 20.09.2025) [in Ukrainian].
11. PUM: ofitsiyny sayt. Kolektyvy. Zrazkovyy orkestr narodnykh instrumentiv «Dyvohray» [PSU (Palace of Student Youth): Official Website. Collectives. Exemplary Folk Instrument Orchestra «Dyvohrai»]. URL: <https://www.pum-lutsk.org/?cat=458> (date of application 05.09.2025) [in Ukrainian].
12. Stefanyshyn, M. (2004). Zhyttya v poloni muzyky y pisen' [Life in the captivity of music and songs]. Lutsk: VMA «Teren», 104 p. [in Ukrainian].
13. Derzhavnyy arkhiv Volyns'koyi oblasti [State Archive of Volyn Region]. Fond R-592, Inventory 1, File 10, File 13 (date of application 30.07.2025) [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.11.2025

Дата публікації: 30.12.2025